

Dr hab. Wawrzyniec Konarski

Akademia Finansów i Biznesu Vistula w Warszawie

Recenzja dorobku naukowo-badawczego oraz opublikowanej rozprawy w postępowaniu habilitacyjnym dr Magdaleny Lesińskiej pt. *Nielatwe związki – relacje polityczne między państwem pochodzenia a diasporą. Polska i polska diaspora w okresie przelomu 1989 roku i później*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2019

1. Sylwetka dr Magdaleny Lesińskiej

Dr Magdalena Lesińska urodziła się we Wrocławiu, w którym to mieście w roku 2001 ukończyła studia politologiczne w Uniwersytecie Wrocławskim (UWr). Rok później dyplom magisterski uzyskała też w Uniwersytecie Środkowoeuropejskim w Budapeszcie. W roku 2006 obroniła pracę doktorską w UWr i na mocy uchwały Rady Naukowej Instytutu Nauk Politycznych UWr uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce. Promotorem pracy, zatytułowanej *Inkluzja polityczna imigrantów w wybranych współczesnych państwach Europy Zachodniej* był profesor Wiesław Bokajło. W roku 2010 uzyskała też dyplom studiów podyplomowych pn. „Innowacyjne zarządzanie systemem B+R w jednostkach naukowych”, prowadzonych przez Polską Akademię Nauk i Wyższą Szkołę Informatyki Stosowanej i Zarządzania.

Dr M. Lesińska w latach 2006-2008 pracowała w Instytucie Politologii w Uniwersytecie Wrocławskim, a od roku 2008 do chwili obecnej jest adiunktem w Ośrodku Badań nad Migracjami w Uniwersytecie Warszawskim.

2. Przepisy prawa odnoszące się do oceny postępowania habilitacyjnego

Na obowiązujące przepisy prawa dotyczące kryteriów oceny zastosowanych w niniejszej recenzji składają się następujące, kolejno: 1/ art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. *o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki*, Dz.U. 2017, poz. 1789 j.t, oraz przepisy wykonawcze do ustawy; 2/ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora, Dz.U.2018, poz. 261 oraz 3/ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, Dz.U.2011 nr 196, poz. 1165.

3. Zarys informacji o osiągnięciach naukowych Habilitantki

Osiągnięciem naukowym o charakterze podstawy ubiegania się w niniejszym postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego jest przedłożona do zrecenzowania monografia autorska dr M. Lesińskiej pt. *Nielatwe związki – relacje polityczne między państwem pochodzenia a diasporą. Polska i polska diaspora w okresie przelomu 1989 roku i później*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2019.

Habilitantka legitymuje się konkretnymi i znaczącymi osiągnięciami naukowymi, o czym świadczy przedłożony przez Nią obszerny dorobek. W okresie począwszy od uzyskania stopnia doktora opublikowanych zostało 49 publikacji naukowych Jej autorstwa, a w tym dwie monografie z Nią w roli jedynej autorki i jedna wspólnie z dwoma innymi badaczami, 14 artykułów i 32 rozdziały w monografiach wieloautorskich oraz dodatkowo 11 monografii pod Jej redakcją. Publikacje te ukazały się zarówno w języku polskim, jak i angielskim, tak w Polsce, jak i za granicą.

Publikacje dr Lesińskiej znalazły się na trzech listach ministerialnych, a łączna liczba uzyskanych za to punktów MN i SzW osiągnęła wielkość 453.

Wielkości liczby cytowań i indeksu Hirscha, właściwe dorobkowi Habilitantki zostały wyliczone przez Nią przy wykorzystaniu trzech baz. Według bazy Google Scholar liczba cytowań Jej prac sięga 330, zaś indeks Hirscha wynosi 10. Dwie inne bazy pokazują następujące wielkości, kolejno: Publish or Perish ma 251 cytowań, a indeks Hirscha 8, natomiast baza Web of Science zawiera 12 cytowań, podczas gdy indeks Hirscha wynosi tu 1.

Habilitantka w analizowanym okresie opublikowała swoje artykuły w wiodących polskich czasopismach, które profiluje jako: 1/ politologiczne - przywołując tu „Studia Polityczne”, „Politeję”, „Athenaeum” czy „Polskie Studia Politologiczne”; 2/ dotyczące zagadnień migracyjnych („Przegląd Polonijny – Studia Migracyjne”, „Central and Eastern European Migration Review”, „The Polish Migration Review”) i wreszcie takie, których profil odnosi się do Europy Środkowo-Wschodniej i polityki społecznej. Do tej to grupy zalicza „Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej”, „Roczniki Nauk Społecznych – Annals of Social Sciences” i „Problemy Polityki Społecznej. Studia i Dyskusje”. Jako pismo zagraniczne, w którym ukazał się Jej artykuł – w roku 2014 - podaje „Journal of Sociology”, opatrzone impact factorem na poziomie 1.4.

Dr M. Lesińska legitymuje się zaangażowanym udziałem w powstawanie prac badawczych z udziałem kilku przynajmniej autorów, co oznacza, że jest nastawiona na pogłębioną i cykliczną współpracę naukową. Z przytoczonych danych wynika, że w segmencie prac zbiorowych, powstałych z Jej udziałem jako współredaktorki naukowej, autorki rozdziałów, a także jako współautorki raportów i ekspertyz swój wkład w ich powstanie sytuuje w przedziale od 20 do 50 %. Oznacza to, że wpływ dr M. Lesińskiej w

powstawanie współautorskich prac naukowych jest znaczący, a w ponad dziesięciu przypadkach wiodący (50 %).

4. Recenzja głównego osiągnięcia naukowego dr Magdaleny Lesińskiej

Wskazana wyżej przez Habilitantkę publikacja pt. *Nielatwe związki – relacje polityczne między państwem pochodzenia a diasporą. Polska i polska diaspora w okresie przelomu 1989 roku i później* stanowi bez wątpienia Jej główny atut, jeśli chodzi o rezultaty prowadzonych przez Nią badań. Zanim odniosę się do *meritum* dwa słowa o tytule, który – moim zdaniem – pokazuje interesującą i nieco przekorną grę w słowa, prowadzoną przez Autorkę z czytelnikami. Rzeczownik *związki* niejako naturalnie wywołuje we mnie skojarzenia z tytułem wziętym z klasyki literatury osiemnastowiecznej, czyli ze związkami występującymi jako *niebezpieczne*. Trudno zaprzeczyć, że treść książki Pierre’a Choderlos de Laclos dotyczy zupełnie innej specyfiki związków między ludźmi – ówczesne państwo francuskie jest tu wszak tylko tłem – niemniej jako niebezpieczne były one w istocie nielatwe i w konsekwencji powodujące dramatyczne skutki dla jej bohaterów. Niezależnie od tych skojarzeń, jakie przychodzą tu na myśl tak sformułowany tytuł pracy dr M. Lesińskiej zachęca do zapoznania się z zawartą w niej treścią.

Formą autorskiej zachęty do poznania Jej wywodów jest opinia, iż „Relacje między państwem pochodzenia a diasporą są analizowane w literaturze głównie przez pryzmat podejścia historycznego, ekonomicznego czy antropologicznego. Jest natomiast niedosyt badań prowadzonych z perspektywy nauk politycznych (...)” (s. 10). To ważny argument, którego ranga przewija się w całej pracy. Jako Jej szczególny obiekt zainteresowania został on zasygnalizowany i opisany przez dr M. Lesińską już wcześniej, o czym świadczą dwa artykuły Jej autorstwa: *Migracje we współczesnej analizie politologicznej – niewykorzystany potencjal* („Studia Migracyjne – Przegląd Polonijny” nr 2, 2012) oraz *Upolitycznienie*

emigracji i diaspory. Analiza dyskursu politycznego w Polsce w latach 1991-2015 („Studia Migracyjne – Przegląd Polonijny”, z. 3, 2016). Tym, co szczególnie interesuje Habilitantkę staje się zjawisko polityzacji diaspory postrzegane poprzez jej relacje z państwem pochodzenia, a w tym jej wpływ na kreowanie reprezentantów politycznych w organie ustawodawczym tegoż. Zmierzenie stopnia mobilizacji diaspory w tym kierunku stanowi tu więc *leitmotiv* prowadzonych przez Nią rozważań. Na tym tle pojawia się wszakże inne frapujące badawczo pytanie o to, dlaczego polska diaspora w słabym generalnie stopniu jest w stanie oddziaływać na realia polityczne zarówno państwa pochodzenia, ale też i zamieszkiwania (rysunek na s. 47). Stosowne wnioski można tu wyciągnąć za sprawą przytaczanych przez Autorkę wypowiedzi znawców czy też danych statystycznych. Powołując się właśnie na tychże znawców za słabości polskiej diaspory uważa ona m.in.: elitarność, wsobność, izolację liderów, ograniczoną zdolność do masowej mobilizacji, kryzys przywództwa (s. 202-206). Na tej kanwie warto sobie uzmysłwić, że są - zwłaszcza w USA - społeczności etniczne, które taki wielogeneracyjnie demonstrowany wpływ uczyniły wręcz swoją główną i skutecznie przejawianą specjalnością. I nie jest to związane wyłącznie z uczestnictwem w wyborach parlamentarnych w państwie pochodzenia. Autorka określa to jako pośredni wpływ na postawy i zachowania polityczne społeczeństwa w takim państwie (s. 69). Tak postrzegany wpływ w wielkim stopniu widoczny jest na przykładzie Amerykanów irlandzkiego pochodzenia (AIP), ze strony których oddziaływanie na bieg spraw politycznych od dziesięcioleci dotyczył nie tylko Irlandii niepodległej, ale i północnej części tej wyspy, czyli Irlandii Północnej, wciąż będącej brytyjską prowincją. Proces polityzacji AIP – jak go onegdaj określiłem - skutkował także wzmocnieniem tej grupy etnicznej na trzech głównych polach uprawiania polityki w USA¹. Najpierw był to proces tworzenia wielkomięjskich machin partyjnych, zwłaszcza w odniesieniu do Partii Demokratycznej i zdobywania

---

¹ W. Konarski, *Political Roles of Irish American Community. A Modern Historical Perspective*, w: *Amerykomania. Księga Jubileuszowa ofiarowana profesorowi Andrzejowi Mani*, tom 2, red. W. Bernacki, A. Walaszek, Kraków 2012.

wpływów politycznych w takich zwłaszcza metropoliach, jak Nowy Jork, Chicago czy Baltimore, włącznie z wygrywaniem wyborów na burmistrza. Następnie pokazywało to konstituowanie silnych grup politycznego wpływu w Kongresie. I wreszcie, ukoronowaniem znaczenia tej grupy stał się wybór Johna Fitzgeralda Kennedy'ego – jako pierwszego katolika o irlandzkich korzeniach - na prezydenta USA w roku 1960. Ten aspekt wyznaniowy stał się wówczas szczególnie ważny, gdyż prezydentów amerykańskich o irlandzkim, choć nie katolickim rodowodzie było dotąd około dwudziestu. Niezależnie od ważnych kwestii podniesionych przez dr M. Lesińską w nawiązaniu do pozycji polskiej grupy etnicznej w USA takiego znaczenia na niwie politycznej, jak AIP nie udało się tamtejszej diasporze polskiej osiągnąć². Gwoli ścisłości dodajmy, że nie tylko polskiej.

Recenzowana książka ma przemyślaną logicznie konstrukcję i spełnia wymogi poprawności metodologicznej. Składa się z krótkiego wstępu, pięciu obszernych rozdziałów i krótkiego podsumowania. Dołączona bibliografia liczy 22 strony. Całość została zawarta na 352 stronach.

Praca ma liczne walory teoretyczne i egzemplifikacyjne, przy czym te drugie są zarazem zbiorem usystematyzowanych faktów mających tu rangę informacyjną, w znaczącym stopniu poszerzając faktograficzną właśnie wiedzę czytelnika. Te pierwsze wywody - teoretyczno-analityczne znajdują swoje odzwierciedlenie, kolejno, we wstępie (częściowo) oraz dwóch pierwszych rozdziałach.

W rozdziale pierwszym Autorka skupia się na zdefiniowaniu pojęcia diaspory na kanwie różnych podejść autorskich onegdaj i współcześnie, a także językowego pochodzenia tego pojęcia. Podkreśla następnie przywołaną już powyżej potrzebę – zaniechaną przez naukowców – badania diaspory jako podmiotu polityki. Co zrozumiałe, diaspora staje się

---

² Zob. J.S. Pula, *Polish Americans. An Ethnic Community*, New York 1995, s. 133-136 i passim.

naturalnym obiektem prowadzenia polityki przez państwo pochodzenia, uwarunkowanej enumeratywnie wymienionymi czynnikami tejsze (s. 68). Wyrazem tej polityki stają się z kolei wyodrębnione obszary i przykłady działań takiego państwa przedstawione przez Autorkę w postaci stosownych tabel (s. 43, 65-66).

Rozdział drugi to przykład swobodnego wykorzystania przez Autorkę dorobku badawczego wielu naukowców jako kanwy do Jej własnych wynurzeń dotyczących aktywności politycznej diaspory. Charakteryzuje je skrupulatność w przywoływaniu różnych systematyzacji i typologizacji. Odnosząc się do znaczenia diaspory dla systemu politycznego państwa pochodzenia skupia się Ona najpierw na udziale tejsze diaspory w wyborach wymieniając argumenty „za” i „przeciw” (s. 74-75). Interesującą część rozdziału pod kątem enumeratywnym stanowi opis rozwiązań dotyczących wyborczej partycypacji diaspory wraz z wnioskiem, iż „(...) im dłuższy czas pobytu za granicą, tym mniejsze zainteresowanie emigrantów udziałem w wyborach w kraju pochodzenia” (s. 80). Oryginalną poznawczą wartość posiadają też pozostałe wywody zawarte w tym rozdziale, przy czym najbardziej zainteresował mnie fragment dotyczący udziału diaspory w konfliktach zachodzących w państwie pochodzenia (s. 102 i nn.).

Tok rozważań w rozdziałach kolejnych: trzecim, czwartym i piątym dotyczy relacji między diasporą i polskim państwem w okresie transformacji. Tenże okres został podzielony na dwa chronologicznie ujęte podokresy, kolejno w latach: 1989-1990 i 1990-2015. Rozdziały te mają zatem charakter egzemplifikacyjno-analityczny demonstrując zarazem odczytanie Autorki i efekty dokonanych przez Nią czasochłonnych kwerend źródłowych. Przyniesione tu fakty pokazują z jednej strony intencjonalne zaangażowanie diaspory w proces transformacji w Polsce, jednak z drugiej skłaniają Autorkę do opinii, iż struktury reprezentacji diaspory w polskim systemie politycznym są w istocie symboliczne (s. 220 i *passim*). Taki znamieny i zasadny pogląd jest też zawarty w końcowym Podsumowaniu. Z treści rozdziału

trzeciego i czwartego wynika przesłanie, niejednokrotnie wyrażone przez Autorkę *expressis verbis*, że największą mobilizację polityczną diaspora przejawia w momentach przełomowych historii Polski. Ważnymi spostrzeżeniami Habilitantki są uwagi na temat wiodącej roli dwóch instytucji polskiego państwa w jego polityce wobec Polonii, a mianowicie Senatu i MSZ oraz zróżnicowanego postrzegania roli diaspery w polskim życiu politycznym przez premierów polskich rządów (s. 223-250 oraz *passim*). Konsekwentnie zatem, jej udział w wyborach w Polsce w okresie 1990-2015, o czym z kolei traktuje rozdział piąty ma bardziej znamiona działań rutynowych aniżeli mobilizacji. Te akcenty są drobiazgowo uwypuklone i egzemplifikowane za sprawą obszernych i prowadzonych w ujęciu komparatystycznym rozważań. Rozdział piąty uzyskuje w ten sposób znaczący walor narracji wypełniającej informacyjną lukę w rozważaniach polskich badaczy dotyczących udziału diaspery w polityce prowadzonej przez państwo pochodzenia. Udział ten jest drobiazgowo zilustrowany za sprawą licznych przykładów poszczególnych typów elekcji chronologicznie i porównawczo przeanalizowanych przez Autorkę. Prowadzi to Ją do słusznego wniosku, iż poparcie polityczne tej części diaspery, która aktywnie uczestniczy w wyborach posiada nie tyle realny wpływ na ich ogólne wyniki, ile ma „(...) nieocenioną wartość propagandową i medialną dla partii politycznych i kandydatów” (s. 318). Można tylko podpisać się pod tym wnioskiem.

Uwagi o charakterze krytycznym wobec każdej recenzowanej pracy są nieodłącznym uzupełnieniem opinii pozytywnych. Na tym wszak zasadza się sens recenzji. W odniesieniu do książki dr M. Lesińskiej mają one swoje uzasadnienie, niemniej nie stanowią czynnika w znaczący sposób podważającego rangę tych pozytywnych. Ich natura jest w większym stopniu techniczno-narracyjna aniżeli merytoryczna. Poniżej garść takich uwag.

Autorka wzmiankuje kilkakrotnie Irlandię Północną i fakt angażowania się AIP w konflikt mający tam miejsce, co jednak nie skutkuje przywołaniem przez nią publikacji traktujących wyłącznie o tymże, a jest ich przecież mnóstwo. Nie wypełniają tej luki dwa

artykuły, których autorami są F. Cochrane, B. Baser, A Swain (s. 103) czy J. Demmers (s.105). Jest to o tyle zaskakujące, iż konflikt w tej brytyjskiej prowincji miał liczne znamiona przewlekłej wojny domowej – na różną co prawda skalę – w Europie zachodniej po II wojnie światowej. Był to zatem przykład nie tyle niełatwego, ile *niebezpiecznego związku* między społecznością diasporyczną a miejscem jej pochodzenia. Ta jego fatalna w skutkach unikatowość zasługuje na zdecydowanie bardziej liczne odwołanie do licznych opracowań tak obco-, jak i polskojęzycznych.

Autorka często wzmiankuje fenomen polskiej emigracji do Irlandii po 2004 r., ale nie uwzględnia tegoż w postaci przywołania choćby jednego opracowania na temat tej grupy. Wzbudza to zdziwienie zważywszy fakt, że tamtejsze środowiska polonijne są dość zaangażowane w refleksję badawczo-publicystyczną na swój własny temat. Ze swej strony podaję poniżej drobny przykład takich publikacji³.

W swej narracji Autorka stosuje niekiedy określenia, których użycie jest wątpliwe z uwagi na przyjęte w języku polskim normy. Występują np. nieuzasadnione anglicyzmy *vide* „topowe instytucje” (s. 2), dyskusyjne przywołanie terminu „polityka” w liczbie mnogiej (s. 4,5,7), co staje się obecnie popularne w wielu pracach naukowych, niemniej jest niezgodne z polską normą językową czy publicystyczne kolokwializmy, by wspomnieć odmianę skrótu „PRL” w postaci np. PRL-u. Nie jest też zrozumiałe, dlaczego w pisowni anglojęzycznych tytułów przywoływanych przez Nią prac raz są stosowane wielkie litery, a kiedy indziej małe. Manierę tę pokazują liczne tytuły publikacji zamieszczonych w Bibliografii. Są też inne przykłady niekonsekwencji narracyjnej. Jest nią chociażby podawanie skrótu organizacji i jej pełnej nazwy wyłącznie w języku oryginalnym, np. WCL czy AFL-CIO (s. 124), podczas gdy w innym miejscu podawany jest skrót obcojęzyczny i następnie tłumaczenie nazwy po polsku,

---

³ Por.: *The Poles in Ireland. Ten Years of Polish School in Dublin*, red. J. Plachecki, Dublin 2017. Tematyka diaspory Polskiej w Irlandii znajduje swoje odzwierciedlenie w treści poszczególnych edycji - począwszy od roku 2014 - "The Irish-Polish Society Yearbook – Rocznika Towarzystwa Irlandzko-Polskiego".

np. ILO (s. 124). W jeszcze innym miejscu występuje z kolei nazwa obcojęzyczna i takż skrót bez polskiego tłumaczenia, np. National Endowment for Democracy (NED) (s. 125). Nie wiadomo też, dlaczego Autorka używa anglojęzycznej nazwy „Philadelphia” w odniesieniu do miasta występującego w transkrypcji polskiej jako Filadelfia (s. 139), podobnie zresztą, jak ma to miejsce w odniesieniu do Londynu (s. 130), Waszyngtonu (s. 126) czy Paryża (s. 145), które to nazwy pojawiają się tylko w wersji polskojęzycznej.

Dr M. Lesińska wzmiankuje cztery wymiary, w ramach których - za sprawą ukazania się recenzowanej monografii - wypełnia ona lukę w istniejących badaniach nad diasporą (załącznik nr 2, s. 14-15). Uwypuklenie roli diaspory jako *podmiotu politycznego* o charakterze dynamicznym, nie zaś statycznym czyni tę rolę – jak już to wcześniej stwierdziłem – *leitmotivem* prowadzonych przez Nią rozważań. Ta podmiotowość polityczna przeanalizowana jest przez Habilitantkę zarówno wtedy, gdy diaspora znajduje się na etapie mobilizacji politycznej, jak i też w warunkach stabilizacji. Takie podejście umożliwia Autorce zastosowanie ujęcia porównawczego w prowadzonych rozważaniach, czyniąc je oryginalnymi i wartościowymi poznawczo. Należy to uznać za szczególnie ważny atut odzwierciedlony w treści rzeczonyj monografii. W zestawieniu z innymi, poniżej wymienionymi obszarami dociekań naukowych prowadzonych przez przez dr M. Lesińską należy stwierdzić, iż przejawia Ona stałą konsekwencję w „uprawianiu” interesujących Ją pól badawczych.

5. Inne obszary badawcze Habilitantki, internacjonalizacja Jej badań, przegląd dydaktyki i aktywność w sferze popularyzacji nauki

Zrecenzowana powyżej publikacja dotyczy zatem podmiotowości politycznej diaspory skonkretyzowanej przestrzennie i przeanalizowanej chronologicznie. Badania nad diasporą stanowią też pierwszy obszar badawczy, jaki Habilitantka wymienia w ramach ogółem czterech obszarów objętych Jej zainteresowaniem. We wspomnianym wyżej

załączniku nr 2 wyodrębnia wszakże jeszcze trzy inne, nie związane bezpośrednio z diasporą takie obszary. Są nimi kolejno: polityka migracyjna Polski i UE, upolitycznienie procesów ludnościowych oraz inkluzja polityczna i polityka integracji imigrantów. Wszystkie te obszary dokumentuje przywołaniem publikacji swojego autorstwa, z których część – polsko- i anglojęzycznych - przedkłada w postaci ich kserokopii. Trzeba przyznać, że ich treść świadczy o rzetelności naukowej dr M. Lesińskiej i Jej ambicjach jako badacza. W dołączonych przez Habilitantkę przykładach artykułów Jej autorstwa znajdują się też opracowania o polityce demograficznej, zwłaszcza w nawiązaniu do procesu starzenia się społeczeństwa. Jak rozumiem, tej ostatniej tematyki nie wymienia Ona wszakże jako osobnego obszaru Jej dociekań badawczych, co po prostu przyjmuję do wiadomości.

Habilitantka jest niezwykle aktywna na polu współpracy międzynarodowej. W grupie 13 projektów badawczych z Jej udziałem ponad połowa (7) to projekty międzynarodowe. Jest też członkinią 5 międzynarodowych stowarzyszeń i sieci badawczych oraz jednego krajowego (sekretarz Komitetu Badań nad Migracjami PAN). Na swoim koncie ma też zorganizowanie 9 krajowych i międzynarodowych konferencji naukowych. W rozpatrywanym okresie wygłosiła też 19 referatów na konferencjach zagranicznych oraz 4 na organizowanych w kraju. Posiada doświadczenie z tytułu udziału w Radzie Redakcyjnej czasopisma naukowego („Central and Eastern European Migration Review”), jako redaktorka *CMR Working Papers* i sekretarz wspomnianego wyżej Komitetu PAN.

Za działalność naukową przyznano Jej też dwie nagrody Rektora UW oraz Medal Senatu tejże uczelni.

W poszczególnych miejscach swojej pracy akademickiej prowadziła liczne zajęcia dydaktyczne, włączając w to także 24 godziny wykładów w University Carlos III w Madrycie w latach 2007, 2008 i 2011.

Dr M. Lesińska jest również aktywna na polu popularyzacji nauki współpracując m.in. z Muzeum Emigracji w Gdyni oraz organizacjami polonijnymi i polskimi odnoszącymi się do emigracji Polaków i Polskiej diaspory.

6. Konkluzja końcowa

Krytyczne elementy oceny dorobku i samej monografii habilitacyjnej powinny stać się dla Autorki tychże kanwą do twórczej autorefleksji. Jeżeli jednak przyjąć, że zadaniem rozprawy habilitacyjnej ma być formułowanie na tyle inspirujących opinii, by powodowały one intelektualny ferment w środowiskach naukowych, to wymóg ten sama rozprawa i całościowo ujmowany dorobek Habilitantki spełniają w całej rozciągłości. Dr M. Lesińska prezentuje stałą konsekwencję naukowo-badawczą oraz dojrzałą argumentacyjnie narrację. Całościowy przegląd przedłożonych do recenzji Jej dokonań powoduje, iż bez żadnych wątpliwości mogę sformułować pozytywną opinię wobec rzeczzonego wniosku o uzyskanie przez Nią stopnia doktora habilitowanego. Niniejszym postuluję dopuszczenie dr Magdaleny Lesińskiej do dalszych etapów procedury habilitacyjnej.

Włodzisław Konarski

Warszawa, 17 kwietnia 2020 r.